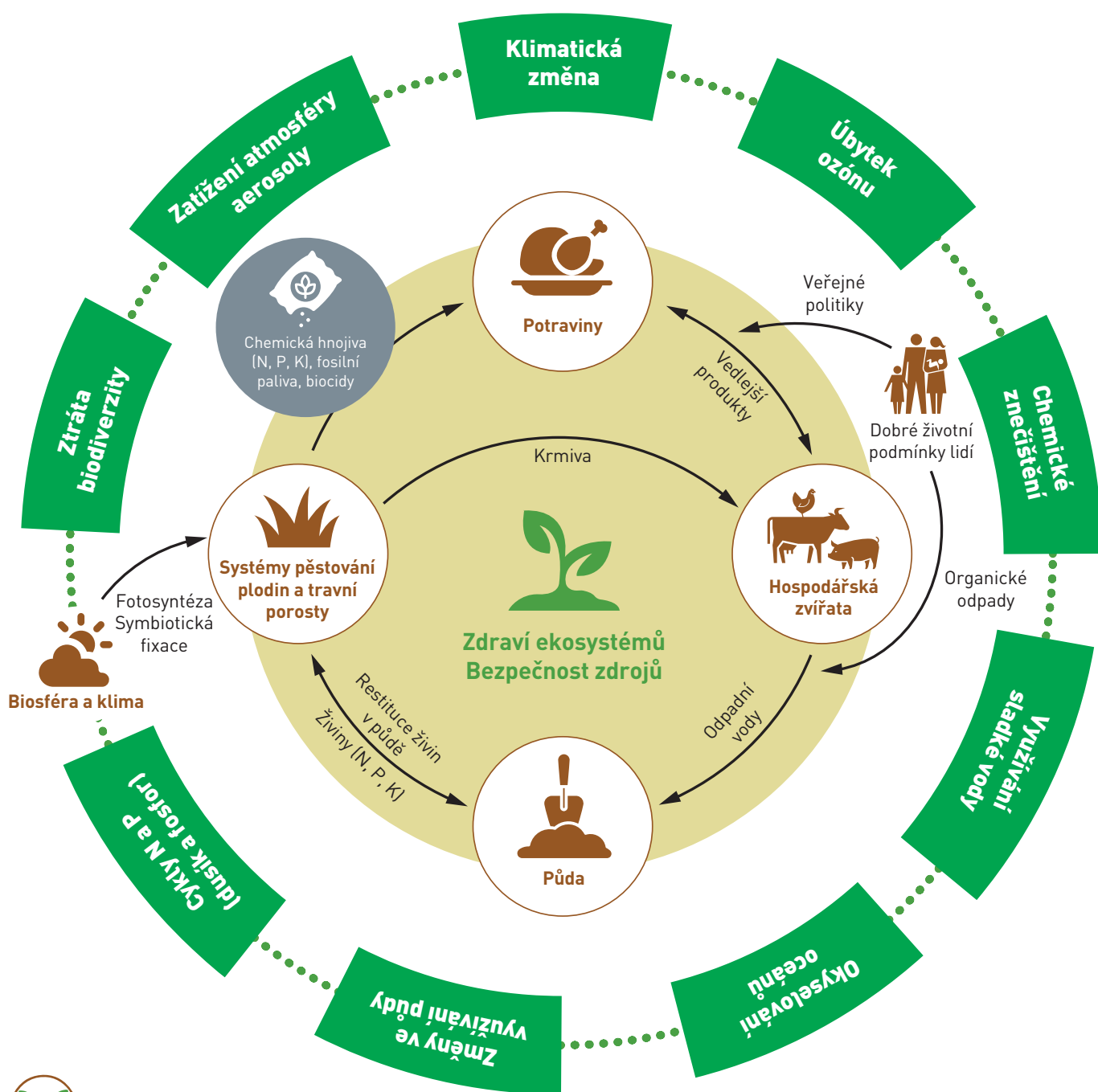

MŮŽE EVROPA FUNGOVAT BEZ ŽIVOČIŠNÉ VÝROBY?

Jedním z prvních velkých kroků současné Evropské komise bylo představení Evropské zelené dohody v prosinci 2019, na tu posléze navázala strategie Farm to Fork v květnu 2020. Hlavním cílem těchto plánů je dosáhnout v EU do roku 2030 udržitelného potravinového systému a do roku 2050 klimatické neutrality.

Prostřednictvím dalších direktivních akčních plánů a strategií Komise načrtla, jak by plnění vytyčeného cíle mělo vypadat. Ať už to byl plán boje proti rakovině, revize směrnice o průmyslových emisích, původní návrh kritérií pro udržitelné financování investičních záměrů zemědělců a potravinářů (takzvaná Taxonomie) nebo sdělení Komise k zákazu klecových chovů v EU, bylo téměř vždy možné identifikovat hlavního viníka problémů. A tím je živočišná výroba.

Ve strategii Farm to Fork se uvádí, že „zemědělství je odpovědné za 10,3 % emisí skleníkových plynů v EU a téměř 70 % z nich pochází z odvětví živočišné výroby. Kromě toho se 68 % celkové zemědělské půdy využívá k živočišné výrobě.“ Komise ve svých plánech nepřímá, ale zřetelně, cílí zejména na chov skotu, ve snaze snížit intenzitu chovů, aniž by brala v potaz, že EU mezi lety 1990–2020 již úspěšně snížila emise z evropských chovů dobytka o 23 % a enterických emisí metanu o 22 %. Reflektována také není rozdílnost zatížení. Například Česká republika má podle údajů Eurostatu z roku 2020 zatížení 0,5 dobytčí jednotky na hektar, Bulharsko jen 0,2, zatímco Nizozemí 3,4 dobytčí jednotky.

Můžeme být bez živočišné výroby?

Teoreticky je možné vše, ale za jakou cenu? Vždyť přínosy živočišné výroby mnohonásobně převyšují Komisi identifikovaná negativa, navíc i ta jsou poněkud diskutabilní.

Celé odvětví přispívá evropskému hospodářství objemem 168 miliard eur ročně (45 % celkové zemědělské činnosti), ke kladné obchodní bilanci a vytváří pracovní místa pro téměř 30 milionů lidí.

Živočišná výroba je soustředěna zejména ve venkovských oblastech, ve kterých pomáhá zajišťovat nejen jejich udržení a další rozvoj, ale poskytuje i příjmy venkovskému obyvatelstvu, udržuje krajinný ráz a biodiverzitu a zachovává naše staleté tradice a kulturní dědictví. Na rozdíl například od země Severní a Jižní Ameriky jsou chovy do krajiny včleněny citlivě, bez větších koncentrací a zatížení životního prostředí.

V živočišných produktech je Unie soběstačná a je čistým vývozcem vepřového a drůbežního masa, vajec a mléčných výrobků. Potravinovému zabezpečení ale přispívá také využití organických hnojiv. V současné době se na 40 % světové obdělávané plochy používají hnojiva pocházející z živočišné výroby. Zemědělství bez zvířat by zapříčinilo významný nárůst používání syntetických hnojiv, která Unie musí dovážet. Nejenže by to ohrozilo naše potravinové zabezpečení, ale již dnes představují hnojiva třetinu nákladů zemědělců. Jedním z celé řady cílů Evropské komise v oblasti posilování udržitelnosti je přítom i odklon od syntetických hnojiv.

V posledních třech a půl letech, kdy naši odolnost zkoušela pandemie onemocnění covid-19, ruská válka na Ukrajině a energetická a inflační krize je potravinovou

soběstačnost za každou cenu třeba chránit a žádná z evropských politik by neměla vést k jejímu potenciálnímu ohrožení.

Chov zvířat, zejména pak chov přežvýkavců, je také jedním ze základních stavebních kamenů fungování oběhového hospodářství, po jehož posílení Evropská komise v jedné ze svých strategií rovněž volá. Přestože se mnozí impulsy a výzvy ke kompletnímu přechodu k rostlinné stravě, upuštěním od živočišné výroby by došlo k narušení zemědělského ekosystému. Hospodářská zvířata, navzdory časté kritice, že jsou krmiva pěstována na půdě, která by byla využitelná pro produkci potravin pro lidskou spotřebu, z velké míry konzumují biomasu, která není stravitelná pro lidi.

Pokud bychom plně přešli na veganskou stravu a na pěstování pouze polních plodin, pak by produkce každého 1 kilogramu veganských potravin znamenala produkci 3–5 kilogramů biomasy, kterou lidský organismus není schopen strávit.

V Evropě je 88 % krmiv pro hospodářská zvířata nevhodných k lidské spotřebě. Obiloviny, které by potenciálně mohly být určené pro lidskou spotřebu, představují pouze malou část celkového množství krmiv pro odvětví živočišné výroby, a navíc obvykle nesplňují přísné požadavky na kvalitu požadovanou pro potraviny.

Shrneme-li fakta, pak využitím nestravitelné biomasy, produkcí organických hnojiv, spotřebou obilovin v krmné jakosti, produkci

kůží na výrobu oděvů a bot, ale i udržováním krajiny a řadou dalších aspektů přispívá a zajišťuje živočišná výroba samotný chod oběhového hospodářství.

Poskytuje také dostatečné množství vysoce kvalitních potravin, produkovaných s nejpřísnějšími standardy na bezpečnost, dodržování životní pohody zvířat a za dostupné spotřebitelské ceny. Potraviny živočišného původu jsou například jediným vlastním potravinovým zdrojem vitamínu B12 a obsahují více biologicky dostupných forem vitamínů A a D, železa a zinku než potraviny rostlinného původu.

Upuštění od živočišné výroby je tedy zřejmě možné, ale za cenu ztráty kulturního bohatství, tradice a rozvoje venkova, ohrožení životaschopnosti a konkurenceschopnosti evropských zemědělců a potravinářů, a to včetně významného množství malých rodinných podniků, oslabení potravinového zabezpečení, narušení fungování oběhového hospodářství, ohrožení zdraví a zdravé výživy obyvatel, zhoršení stavu životního prostředí a v neposlední řadě dalšího navýšení cen potravin.

V uvedeném kontextu proto vyzýváme celou společnost, ale především pak evropské politiky a instituce o racionální přístup k řešení zemědělské problematiky včetně a s důrazem na živočišnou výrobu v komplexním pohledu na všechny její přínosy a aspekty.

S využitím podkladů www.meatthefacts.eu zpracovala Agrární komora České republiky

Drobní zemědělci v současnosti zajišťují většinu masa, mléka a vajec a většinu základních obilovin v zemích s nízkou životní úrovní.

- 1,7 miliardy lidí na světě má nějaký zdroj obživy z hospodářských zvířat; více než půl miliardy lidí je na tomto životní závislých.
- Hospodářská zvířata jsou základem mnoha ekonomik, protože poskytují příjmy a pracovní místa, stejně jako potraviny a pojištění proti šokům.
- Hospodářská zvířata umožňují udržitelné drobné zemědělství a pěstování potravinářských plodin v zemích globálního Jihu.
- „Farmy se smíšeným chovem plodin a hospodářských zvířat“ jsou příkladem oběhového biohospodářství v akci!

Zdroj: *Options for the Livestock Sector in Developing and Emerging Economies to 2030 and Beyond. World Economic Forum White Paper January 2019*